

UNIWERSYTET
MIKOŁAJA KOPERNIKA
W TORUNIU

Wydział Nauk Biologicznych
i Weterynaryjnych

Prof. dr hab. Krzysztof Szpila
Katedra Ekologii i Biogeografii
Wydział Biologii i Ochrony Środowiska
Uniwersytet Mikołaja Kopernika
ul. Lwowska 1, 87-100 Toruń

O c e n a

działa naukowego, stanowiącego podstawę postępowania habilitacyjnego i osiągnięć naukowych dr. Piotra Ceryngiera, asystenta na Wydziale Biologii i Nauk o Środowisku, Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie

Dr Piotr Ceryngier jest absolwentem Uniwersytetu Warszawskiego, gdzie uzyskał stopień magistra w roku 1986. Następnie został zatrudniony w Instytucie Ekologii Polskiej Akademii Nauk, gdzie w 1998 roku uzyskał stopień doktora na podstawie rozprawy p.t. „Ekologiczne uwarunkowania występowania i liczebności *Coccinella septempunctata* (Coleoptera, Coccinellidae) w agrocenozach”. Był zatrudniony w tej jednostce do 2013 roku, także po przekształceniu instytutu w Centrum Badań Ekologicznych. Równolegle, w 2008 roku podjął pracę w Instytucie Ekologii i Bioetyki UKSW, gdzie po zmianach organizacyjnych kontynuuje zatrudnienie na Wydziale Biologii i Nauk o Środowisku.

W świetle *Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego* (Dz. U. Nr 196, poz. 1165) jego dorobek w zakresie kryteriów naukowo-badawczego, dydaktycznego, popularyzatorskiego i współpracy międzynarodowej jest następujący:

1) Osiągnięcia naukowo-badawcze

Ogółem dorobek Habilitanta obejmuje 63 oryginalne prace naukowe, z których 24 stanowią publikacje w czasopismach indeksowanych (z nadanym Impact Factor) w bazie Web of Science (WoS). Sumaryczny IF dla publikacji z bazy Web of Science wyniósł 38.907. Prace Habilitanta były cytowane 794 razy (wg bazy WoS, bez autocytowań) z wartością indeksu Hirscha równą 10. Z oryginalnych prac naukowych 5 ukazało się przed uzyskaniem stopnia doktora, a po doktoracie opublikowano dalsze 58 artykułów. Należy zaznaczyć, że w sensie poruszanych problemów badawczych i czasopism docelowych, jakość publikacji w długim okresie po doktoracie (20 lat) powoli rosła. Habilitant zdołał kilkakrotnie ulokować wyniki swoich badań

w czasopismach zajmujących wysokie lokaty w rankingach dziedzinowych bazy JCR, takich jak Agriculture, Ecosystems & Environment, Basic & Applied Ecology, Ecological Applications czy Biological Conservation. Tych pięć prac dało Habilitantowi ponad 90% wszystkich cytowań dorobku wg bazy WoS. Docelowe czasopisma dla pozostałych publikacji indeksowanych w bazie JCR (19) mają mniejszą siłę oddziaływania.

Niewielka część prac (8) w dorobku dr. Ceryngiera to publikacje całkowicie samodzielne. Jedna z tych prac została opublikowana w czasopiśmie z nadanym IF (European Journal of Entomology). Jest natomiast pierwszym autorem w sporej części prac wieloautorskich (13). Niestety, poza pracami wchodzącymi w skład dzieła naukowego, Habilitant jest tu tylko raz pierwszym autorem w czasopiśmie z nadanym IF (Invertebrate Reproduction and Development). Większość prac Habilitanta (46) zostało opublikowanych w języku angielskim, znajdując się w szerokim obiegu informacji naukowej. Pod względem formalnym dorobek publikacyjny dr. Ceryngiera można ocenić jako wystarczający w kontekście ubiegania się o stopień dr hab. nauk biologicznych.

W ciągu swojej kariery naukowej dr Piotr Ceryngier nie kierował żadnym projektem naukowym ze źródeł zewnętrznych przyznawanych w drodze postępowania konkursowego (NCN, MNiSW). Pełnił natomiast rolę wykonawcy w trzech takich projektach. Był również kierownikiem polskiej części w ramach projektu międzynarodowego. Kandydat na samodzielnego pracownika naukowego powinien wykazać się efektywnym pozyskiwaniem środków na badania naukowe poza macierzystą jednostką. Ten element w dorobku Habilitanta nie wypada dobrze.

W dorobku naukowo-badawczym dr. Piotra Ceryngiera znajduje się 10 wystąpień konferencyjnych w formie prezentacji. To niewiele w kontekście długości kariery naukowej. Ponadto, miały one miejsce głównie w trakcie krajowych konferencjach tematycznych. Jedynie jeden referat Habilitant zaprezentował na konferencji międzynarodowej. W przypadku kandydata na samodzielnego pracownika naukowego aktywność konferencyjna powinna mieć punkt ciężkości zdecydowanie bardziej przesunięty w kierunku wystąpień ustnych wygłaszanych na konferencjach międzynarodowych.

Elementem zwornikowym dorobku dr. Piotra Ceryngiera są owady mszycożerne. Badania o różnym profilu dotyczące tej grupy (w szczególności chrząszczy z rodziny biedronkowatych) Habilitant prowadzi praktycznie od początku swojej kariery naukowej. Główny nurt badawczy, z którego wyłoniło się także ocenione poniżej dzieło naukowe, stanowią badania nad wpływem wrogów naturalnych na populacje biedronkowatych. Należy podkreślić, że badania te były prowadzone w szerokiej współpracy międzynarodowej, z wymiernym efektem w postaci licznych publikacji. Wynikiem ich realizacji są interesujące informacje dotyczące bionomii i ekologii badanych gatunków. Istotną rolę w dorobku Habilitanta odgrywały też projekty wynikające z profilu działalności pierwszej jednostki zatrudniającej dr. Ceryngiera, związane z rolą biedronkowatych w ograniczaniu liczebności mszyc. We współpracy międzynarodowej, m. in. z pracownikami Instytutu Entomologii Czeskiej Akademii Nauk, Habilitant prowadził prace związane z ekofizjologią biedronek, dotyczące czynników warunkujących diapauzę oraz ogólnie ekologii zimowania. Efektem tych badań było wiele oryginalnych opisów behawioru związanego z zi-

mowymi migracjami biedronek. Kolejny nurt badawczy dotyczy parazytoidów mszyc w różnych typach środowisk. W tych badaniach wykazano interesującą zależność składu gatunkowego parazytoidów i stopnia spasożytowania od gatunku mrówek doglądających kolonii mszyc. Istotną część dorobku Habilitanta tworzą publikacje związane z realizacją międzynarodowego projektu AGRIPOPEs. W tym przypadku rozbudowane, wieloprofilowe badania prowadzone przez liczny zespół współpracowników, dotyczyły kilku wytypowanych grup organizmów, m. in. mszyc żerujących na zbożach i ich wrogów naturalnych. To właśnie ten nurt badań w dorobku Habilitanta dał najlepsze wyniki w sensie popularności opublikowanych wyników i jakości czasopism docelowych. Niestety, mimo kierowania polską częścią projektu, w żadnej z tych prac dr Ceryngier nie odegrał wiodącej roli. Znaczną część dorobku Habilitanta stanowią publikacje ekologiczno-faunistyczne. Tego typu prace mają istotną wartość naukową jako źródło lokalnych danych na temat różnorodności entomofauny. Co zrozumiałe, wyniki badań faunistycznych zostały opublikowane w zdecydowanej większości w czasopismach o niewielkiej sile oddziaływania. Podsumowując, chciałbym zauważyć, że Habilitant ma w swoim dorobku bardzo ciekawe osiągnięcia z zakresu badań nad ekologią, behawiorem czy biologią badanych owadów. Pewną wadą jest brak zaznaczenia jego wiodącej roli w uzyskaniu wielu z tych osiągnięć.

W dotychczasowej, długiej karierze naukowej dr. Piotra Ceryngiera trudno zauważyć wyraźnie wytyczony i konsekwentnie realizowany plan rozwoju. Habilitant z pewnością jest specjalistą w zakresie badań faunistycznych i ekologicznych nad biedronkami i ich parazytoidami. Trudno jednak wskazać Go jako wzór kandydata na samodzielnego pracownika naukowego kierującego zespołem badawczym i zdobywającego efektywnie środki finansowe na jego naukową działalność. Jednak pomimo powyższego zastrzeżenia, można określić Habilitanta jako dobrego specjalistę w reprezentowanej dziedzinie biologii. Jednoznaczna ocena całości Jego dorobku nie jest łatwa. Ostatecznie skłaniam się jednak ku ocenie pozytywnej.

2) Ocena dorobku dydaktycznego, popularyzatorskiego i organizacyjnego

Dr Piotr Ceryngier jest osobą od ponad 10 lat związaną z nauczaniem uniwersyteckim. W ramach swoich obowiązków dydaktycznych prowadził zajęcia (wykłady, ćwiczenia, konwersatorium i zajęcia terenowe) w ramach bardzo szerokiego spektrum przedmiotów należących do podstawowych kursów przyrodniczych na dwóch wydziałach Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Tematyka przedmiotów dotyczyła głównie biologii i ekologii owadów, ochrony środowiska, bioróżnorodności. Habilitant ponadto był promotorem 11 prac licencjackich i dwóch magisterskich. Dr Ceryngier angażował się także w działalność popularyzatorską, przygotowując wykłady i zajęcia w ramach kilku imprez popularyzatorskich (do tego nurtu aktywności można też właściwie zakwalifikować niektóre publikacje i wystąpienia konferencyjne Habilitanta).

Dr Piotr Ceryngier jest zaangażowany w pracę organizacyjną w środowisku naukowym. Był członkiem komitetów organizacyjnych dwóch konferencji naukowych (jednej zagranicznej). Od 2007 roku należy do rady redakcyjnej *European Journal of Entomology*. Należy tu zauważyć, że to czasopismo, mimo stosunkowo niskiej wartości przypisanego IF, cieszy się opinią solid-

nego wydawnictwa dbającego o jakość przyjmowanych artykułów. Habilitant wykonał też ponad 40 recenzji materiałów na potrzeby różnych czasopism, w tym indeksowanych w bazie JCR.

Podsumowując, dorobek dydaktyczny, popularyzatorski i organizacyjny Dr Ceryngiera spełnia wymogi niezbędne do uzyskania stopnia dr hab. nauk biologicznych.

3) Współpraca międzynarodowa

Dr Piotr Ceryngier prowadzi szeroką współpracę międzynarodową. Wśród jego współpracowników i zarazem w gronie współautorów publikacji znajdują się naukowcy reprezentujący różnorodne kraje i instytucje. Habilitant odbył także (29 lat temu) dwa staże naukowe w czeskich instytucjach naukowych. Współpracę z tymi instytucjami kontynuował przez kolejne lata, także w formie licznych, krótszych pobytów badawczych. Jak wspomniałem powyżej, dr Ceryngier brał udział także w dużym projekcie międzynarodowym, w którym pełnił funkcje krajowego koordynatora. W mojej opinii najlepszym miernikiem udanej współpracy międzynarodowej są prace naukowe opublikowane wspólnie z badaczami reprezentującymi różne zagraniczne ośrodki naukowe. Takich publikacji w dorobku Habilitanta ma ponad 20. O uznaniu dr. Ceryngiera w międzynarodowym środowisku naukowym świadczą też wykonane przez niego recenzje dla czasopism indeksowanych w bazie JCR. Wysoką ocenę osiągnięć dr. Ceryngiera w dziedzinie współpracy międzynarodowej obniża słaba aktywność konferencyjna, oceniona przy okazji omówienia dorobku naukowego.

Podsumowując działalność międzynarodową dr. Piotra Ceryngiera można stwierdzić iż jest on zauważalną postacią w międzynarodowej społeczności naukowej a zakres jego aktywności na tym polu spełnia wymogi niezbędne do uzyskania stopnia dr hab. nauk biologicznych.

4) Ocena dzieła naukowego pt. „**Ekologiczne znaczenie wrogów naturalnych wyższego rzędu na przykładzie parazytoidów i pasożytów drapieżnych biedronkowatych (Coleoptera: Coccinellidae)**” jako podstawy do wszczęcia postępowania habilitacyjnego

Seria 6 oryginalnych publikacji ukazała się w latach 2012-2018. Wszystkie prace są wieloautorские (od 2 do 11 autorów). Dr Piotr Ceryngier w pięciu z nich jest pierwszym autorem, w szóstej pracy jest ostatnim autorem z 40% udziałem (średni udział w przygotowywaniu prac to 60,83%). Sumaryczny Impact Factor dla wymienionych prac wynosi 6,705. Współczynnik wpływu publikacji z cyklu jest mocno zróżnicowany i waha się od 0,369 do 3,054. Należy zaznaczyć, że pierwsza praca z cyklu to obszerny rozdział w monografii opublikowana w zagranicznym wydawnictwie Blackwell (bez nadanego IF).

Przedstawiony do oceny cykl publikacji dr. Ceryngiera dotyczy „ekologicznego znaczenia parazytoidów i pasożytów” dla drapieżnych chrząszczy z rodziny biedronkowatych. Główne cele ocenianego *dzieła naukowego* były następujące: 1) analiza danych dotyczących różnorodności i specyficzności parazytoidów i pasożytów drapieżnych Coccinellidae, oraz 2) ocena wpływu pasożytów i parazytoidów na populacje różnych gatunków drapieżnych Coccinellidae, w szczególności inwazyjnej biedronki *Harmonia axyridis*. Pierwszy z celów został zrealizowany

poprzez publikacje nr 1 i 4 *działa* (częściowo także nr 2). Pozostałe prace są przede wszystkim związane z celem numer dwa. Artykuły nr 1 i 4 to obszerne publikacje podsumowujące dotychczasową wiedzę na badany temat. Można uznać je za wyczerpujące, chociaż ich przeglądowy profil w naturalny sposób ogranicza prezentację własnego, oryginalnego wkładu autora w dziedzinę badań. Za znaczący oryginalny wkład nie można tu raczej uznać przygotowanych zestawień tabelarycznych. W drugiej publikacji podsumowującej sytuacja wygląda lepiej, ponieważ pojawiają się tutaj elementy metaanalizy zebranych danych. Analizy dotyczą interakcji pomiędzy *H. oxyridis* i jej parazytoidów – muchówki *Phalacrotophora fasciata* i błonkówki *Dinocampus coccinellae*. Interesującym wnioskiem płynącym z tych prób metaanalizy jest spostrzeżenie, że inwazyjna *H. oxyridis* jest słabiej ograniczana przez parazytoidy niż biedronki rodzime dla opanowywanych przez ten inwazyjny gatunek obszarów. Pozostaje to w zgodzie z jedną z ogólnych hipotez tłumaczących sukcesy gatunków inwazyjnych. Uzyskane wyniki są oparte na sporym zasobie danych, więc można uznać je za wiarygodne. Cztery kolejne prace mają znacznie mniejszą objętość i dotyczą węższych zagadnień, jednak dobrze wpisujących się w całość *działa naukowego*. Należy w tym miejscu podkreślić, że badania dotyczące ekologii i biologii gatunków należą do trudnych do realizacji i wymagających od badacza sporego doświadczenia i nakładu czasu. Z drugiej stron ich przyczynkowy charakter może utrudniać lokowanie w wysoko punktowanych czasopismach. Publikacje te poruszają takie zagadnienia jak zmienność stopnia specjalizacji parazytoida w zależności od rozmieszczenia geograficznego, zdolność monofagicznych parazytoidów do ograniczania liczebności populacji żywiciela, czy transmisja pasożytów przez gatunki inwazyjne. W przypadku tych publikacji Habilitant wysuwa chyba zbyt daleko idące wnioski, opierając się właściwie na bardzo wyrywkowym materiale. Wg mojej opinii bardziej właściwe byłoby w tym przypadku skupienie się na jednym zagadnieniu np. tym dotyczącym podatności *H. oxyridis* na infekcje i roli tego gatunku w rozprzestrzenianiu pasożytów. Rozszerzenie zakresu tych badań o materiał pochodzący z większej ilości stanowisk (wyjście poza przyczynkowość) z pewnością przyniosłoby lepszy rezultat w postaci bardziej wiarygodnego wnioskowania i lepiej lokowanych publikacji.

Badania nad biologią i ekologią organizmów należą do trudnych. Często w celu uzyskania drobnej nawet informacji konieczne jest prowadzenie wieloletnich badań. Habilitant publikując serię ocenianych prac udowodnił, że jest specjalistą w dziedzinie badań nad ekologią drapieżnych biedronkowatych. Prezentowany jako *dzieło naukowe* cykl prac (dwie prace przeglądowe, cztery prace przyczynkowe) jest jednak dość skromny w sensie zakresu otrzymanych, oryginalnych wyników. Ostatecznie skłaniam się jednak do pozytywnej oceny *działa naukowego* dr. Piotra Ceryngiera.

Wniosek końcowy

Biorąc pod uwagę wartość *działa naukowego* będącego podstawą postępowania habilitacyjnego oraz całokształt dorobku naukowego dr. Piotra Ceryngiera stwierdzam, że mimo pewnych braków wnoszą one wkład do światowej nauki w zakresie badań nad biologią i ekologią

owadów mszycożernych, a habilitant jest rozpoznawalnym międzynarodowo specjalistą w swojej dziedzinie. W moim przekonaniu spełniają one warunki określone w *Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego* (Dz. U. Nr 196, poz. 1165), *Ustawie z dnia 18 marca 2011 o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym, ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki oraz o zmianie niektórych innych ustaw* (Dz. U. Nr 84 poz. 455) z późniejszymi zmianami i *Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 22 września 2011 w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodach doktorskich, postępowaniu habilitacyjnym oraz postępowaniu o nadanie tytułu profesora* (Dz. U. Nr 204, poz. 1200). Uważam również, że pod względem dydaktycznym, popularyzatorskim i organizacyjnym Habilitant osiągnął poziom wymagany od samodzielnego pracownika naukowego. Na tej podstawie wnioskuję o dopuszczenie go do dalszych etapów postępowania habilitacyjnego.

Toruń, 22 listopada 2020 r.

